

Etelä-Afrikan luokkasota

Etelä-Afrika on suunnattoman suuri ylätasanko, jolla kohoaat korkeita tasahuippuisia vuoria toinen toisensa vieressä. Maan geologinen rakenne on sellainen, joka estää laivaliikenteelle kelpaavien jokien muodostumista. Siellä on ainoastaan kaksi luonnon satamaa, Saldahna Bay Cap-alueella ja Delagoa Bay Portugalin alueella itäisellä rannikolla. Se seikka, että tavaraa kuljetus kauvan aikaa on pysynyt vain vetojuhtien varassa, on myötävaikuttanut Etelä-Afrikan hitaaseen taloudelliseen kehitykseen.

Ennenkuin Etelä-Afrikassa löydettiin timantteja ja kultaa, maa ei tarjonnut mitään puoleensa vetävää voitonhimoisille kapitalisteille. Tehtaita ei voitu perustaa kun maa oli harvaan asuttu ja asukasten, — sekä valkoisten että mustien — taloudellinen kehitys sillä tasolla, että he tulivat täydellisesti toimeen sillä, minkä saattoivat saada omista maistaan. Sisämaan kaupungit, Kimberley ja Johannesburg, ovat kaukana Cap-kaupungista, edellinen noin 700 ja jälkimmäinen noin 1000 mailia. Kun edellämäinitut löydöt tehtiin ja maahan alkoi tulla enemmän asukkaita sekä taloudellinen elämä yleensä vilkastui, kävi välttämättömäksi saada nopeampia kulkuvälineitä kuin mitä olivat "härkätimit" ja kömpelöt vaunut. Tarvittiin rautateitä. Mutta yksityiset kapitalistit eivät ruvenneet sellaisia rakentamaan, koska niiden kannattavuus harvaan asutussa seudussa oli kyseenalainen ja täytyi rakentaa laajoja linjoja tyydyttämään verrattain vähäistä liikennettä. Sen vuoksi pakottuivat englantilaisen siirtomaan ja molempien buurivaltioitten hal-

litukset ottamaan tämän tehtävän suorittaakseen.

Rautatiet ovat niin läheisessä yhteydessä kunkin maan tuotantovälineitten anastamisen ja taloudellisen samoin kuin poliittisen historian muodostamisen kanssa, ettei ole ollenkaan hämmästyttävää, kun huomaa, että etupäässä rautateitten kehitys sai aikaan Etelä-Afrikan liittovaltiokunnan muodostumisen. Kapitalistinen kehitys vaatii yhdenmukaisia tariffeja ja yleisiä liikennemääräyksiä samalla taloudellisella alueella ja nämä taasen edellyttävät valtiovallan keskittämistä yksin käsiin.

Teollisuuden kehitys kapitalistisessa valtiossa johtaa aina keskittyneeseen hallitusvaltaan. Mutta mitä keskittyneemmäksi kapitalismi muodostuu, sitä selvemmin se muodostuu välineeksi, joka heittää omaisuudettoman asujamiston yhteiskunnan omistavan luokan armoille. Etelä-Afrikassakin valtioiden yhtyminen Englannin hallituksen alle johti yhä kasvavaan työläisten kiristämiseen ja herätti heissä vihaa riistäjiään vastaan. Toisin sanoen, kapitalistinen kehitys nopeasti herätti työläisten luokkasolidarisuuden.

Tällainen keskittyminen ja siitä johtunut solidarisuuden herääminen on parhaiten näkyvissä kun tutkii Etelä-Afrikan rautatietyöläisten oloja. Vuonna 1908, jolloin Etelä-Afrikan neljällä siirtokunnalla vielä oli kullakin oma hallituksensa ja omat rautatieverkkonsa, Natalin rautatietyöläiset lähtivät lakkoon vaatien urakkatyön poistamista ja yleensä työolojen parantamista. Kolmen muun Etelä-Afrikan siirtokunnan rautatietyöläiset eivät ainoastaan jättäneet

luokkaveljensä avutta, vaan vieläpä skääppäsivät heitä vastaan. He pysyivät "lojalisina" omille työnantajilleen. Ainoa palkinto, minkä he tästä "lojalisuudesta" saivat sitten kun siirtokunnat yhdistettiin yhden hallituksen alle, oli se, että heidänkin palkkojaan alennettiin. Keskittynyt hallitus sen kautta mursi ne raja-aidat, jotka olivat erottaneet Afrikan rautatieyöläiset neljään toisistaan riippumattomaan osaan. Etelä-Afrikan liittovaltiokunta oli helpottanut kapitalistiluokan riistämistoiminnan, mutta samalla se yhdisti työläisetkin yhteisen luokkaedun ympärille, yhteistä vihollistaan vastaan.

Etelä-Afrikan liittovaltiokunnan hallitus nykyään hallitsee noin 8000 mailia rautateitä. Niihin kiinnitetty pääoma oli 1912 vuoden lopussa \$464,584,455, siihen luettuna 58 miljoonan dollarin edestä satarakennuksia, jotka niinkään ovat hallitukselle kuuluvat ja hoidetaan yleisen liikennehallinnon kautta. Kun rautateitten yhteistulot mainittuna vuonna olivat 70 miljoonaa dollaria, niin jäi puhtaaksi liikevoitoksi 10 miljoonaa dollaria. Palkkoihin kulutettiin vuoden kuluessa yhteensä \$32,850 ja työntekijäin lukumäärä oli 61,063 jakautuen eri aloille seuraavasti:

Ylempiä virkamiehiä	177
Konttooriväkeä	4,408
Teknillisiä työläisiä ja harjoittelijoita	5,738
Valk. rantatietöyläisiä	15,744
Valkoisia ratatyöläisiä	5,316
Mustaihaisia ratatyöläisiä .	25,830
Hindulaisia ratatyöläisiä ..	3,850

Yhteensä 61,063

Edelläolevasta näkyy, että rautatietöyläisten keskimääräinen palkka nousi \$500 vuodessa. Missä suhteessa tämä palkan suuruus on paikkakunnalla vallitseviin elin-

kustannuksiin, sen näkee eräästä selostuksesta, jonka rautateitten konttorityöläiset esittivät hallitukselle vaatien korkeampaa palkkaa ja todistaen, että naimut mies, jolla on kaksi lasta, ei voi elää Johannesburgissa siedettävissä oloissa vähemmällä kuin \$2,100 vuodessa. Mutta hallituksella on työssään tuhansia valkoisia ja muita työläisiä, joille ei makseta muuta kuin 75 sentistä 1.25 dollariin päivältä.

Hallitus on noudattanut sitä politiikkaa, että liikevoitto yli sen, mikä menee rautatiebondien haltijoille korkoina, maksetaan takaisin maan kapitalisteille alennettujen rahtien muodossa. Tällä toimenpiteellä on väitetty alennettavan elinkustannuksien hintoja. Mutta tosiasiallisesti ei tämä toimenpide ole vaikuttanut yhtään mitään työläisten olojen parantamiseksi. Päin vastoin ovat elinkustannukset lakkaamatta kohonneet ja työläisten asema tullut yhä kurjemmaksi. Itse asiassa on tämä toimenpide vaan muodostunut lisävälineeksi työläisten riistämisessä.

Vetureita lukuunottamatta on muu rautatiekalusto valmistettu itse maassa — Pretoriassa, Durbanissa, Nitenhagessa ja Salt Riverissa sijaitsevista hallituksen työpajoissa. Mutta kuitenkin päätti hallitus aivan äskettäin tilata kahden ja puolen miljoonan dollarin edestä liikkuvata kalustoa Englannin yksityisiltä tehtailijoilta, vaikka paikkakunnan työpajoissa samaa tavaraa saadaan sekä parempaa että halvemmalla. Kun näin on menetelty huolimatta hallituksen vakuutuksista, että se haluaa kaikin tavoin edistää itse etelä-Afrikan teollisuutta, niin on tapaus selitettävissä vain siten, että yksityiset virkailijat, jotka tällaisista asioista määräävät ovat saaneet siitä hyvän korvauksen Englannin tehtailijoilta.

Kun hallitus edellämainitulla tavalla luovutti rautateitten koko liikevoiton kapitalisteille, niin johdi tämä politiikka lopultakin siihen, että rautatiet alkoivat tuottaa tappiota ja silloinpa hallitus ryhtyi suurella touhulla säästäväisyustoimenpiteisiin rautateillä, tietysti tuntuvasti supistaen järellä olevien palkkoja. Sellaisen politiikan kohtuuttomuus oli sitä kouraan-tuntuvampi, koska niin tehtiin ennenkuin lainlaatikunnan asettama komitea oli ehtinyt antaa mitään lausuntoa noudatettavasta säästäväisyyspolitiikasta.

Vastalauseeksi Randilla viime vuoden heinäkuussa tapahtuneita verilöylyjä vastaan päättivät Pretorian rautatietyöläiset yhtyä yhden päivän kestävään mielenosotuslaksoon. Junat pysähtyivät koko alueella ja rautateitten itsevaltiat Hoy sai kärsiä sen nöyryytyksen, että hänen täytyi orjiltansa pyytää lupaa lähettääkseen Euroopan ajottu posti Cap Kaupunkiin. Muutama viikko sen jälkeen jättivät Durbanin rautatiekonepajojen työläiset työnsä yhdeksi päiväksi ottaakseen osaa erään mustaihaisen työläisen hautajaisiin, joka oli saanut surmansa rautatieviranomaisen rikollisen huolimattomuuden kautta. Molemmissa tapauksissa koetti hallitus päästä asiasta selittämällä, että työläiset eivät olleet lakossa, vaan että heille oli myönnetty vapaapäivä.

Nämä ja muut kapinailmiöt kuitenkin siinä määrin säikäyttivät hallitusta, että se julisti asettavansa komitean, joka harkitsi rautatieläisten esittämiä valituksia ja esittäisi joitakin parannussuunnitelmia. Komitean yksi jäsen annettiin rautatieläisten valittavaksi yleisäänestyksellä. Hallitus nimitti jäseneksi erään Patrick Duncanin, joka oli kapitalistien käytyri ja esiintyi työläisille muka suosiolli-

sena. Rautatie- ja satamatyöläisten järjestö asetti ehdokkaaksi sihteerinsä, M. J. Poutsmannin, joka on sosialisti ja joka karkoitettiin Hollannista sen vuoksi, että hän vieläkin oli toiminut työläisten olojen parantamiseksi. Poutsman valittiin valtavalla enemmistöllä. Tämä voitto saavutettiin huolimatta siitä, että hallitus kaikin tavoin koetti riistää äänioikeuden niiltä, joita se epäili äänestävän hänen puolestaan.

Tietystikin tämän komitean asettaminen ei tarkoittanut tyytymättömyyden syitten poistamista? Työläiset olivat aivan selvillä siitä, että kapitalistisen hallituksen nimittämä tällainen komitea palvelee kahta tarkoitusta: toinen on se, että muutamille kapitalistien yksilöille annetaan lihavia virka-paikkoja komiteassa. Mutta joka tapauksessa unio otti innokkaasti osaa omankin edustajansa valitsemiseen, saaden tällä tavalla hyvän tilaisuuden näyttää voimiansa.

Randin verilöylyjen aikana oli rautatietyöläisten uniossa ainoastaan 5000 jäsentä, mutta näitten vaalien aikana oli jäsenmäärä kohonnut 15,000.

Komitealle esitetyt todistukset selvästi osoittivat, että Etelä-Afrikan työläisiä rasitettiin liiallisella työllä, maksettiin heille nälkäpalkkoja ja, mikä pahinta, pidettiin hallituksen urkkijoita tarkasti seuraamassa kaikkia heidän tekojaan, täten aikaansaaden kaikenlaista sekaannusta ja häiriötä.

Se aika, minkä komitea kulutti kuulusteluissaan, oli hallitukselle tervetullut rauhytyys, jonka kestäessä se sai rauhassa ryhtyä voimakaisiin toimenpiteisiin varustautukseen työläisiä vastaan. Edellisellä kerralla se oli valmistumaton taisteluun, mutta nyt sai se voimansa koolle. Pian se heittäkin naamarin pois ja heti joulun jäl-

keen tiesi kapitalistinen sanomalehdistö kertoa, että hallitus aikoo erottaa työstä noin tuhat rautatieläistä. Työläiset panivat jyrkän vastalauseen tällaista suunnitelmaa vastaan, vaatiensa komitean työn päättämistä ennenkuin ryhdytään mihinkään toimepiteisiin, jonka johdosta rautatieministeri Burton vielä koetti "tyynnyttää mieliä" selittämällä, että erottamispuuha koskee "vaan" viittäsatua työläistä. Uusi vastalause pakotti Burtonin selittämään tätä lukua vieläkin pienemmäksi, — 75:ksi. Vieläpä koetti hän kokonaan kieltää, että erottamisaikeita olisi olemassakaan ja teki näin siitä huolimatta, että rautatiehallinnossa todistettavasti oli nähty virallinen asiakirja, johon oli merkitty 500 miehen nimet, selityksellä, että heidät on "ensi aluksi" erotettava työstään. Suurin osa näin mustalle listalle asetettuja kuului Pretorian työpajojen väestöön, jolle hallitus nyt valmistaa kosta edellisen vuoden lakosta.

Kun hallitus näki, että työläiset vapaasti seurasivat sen kaikkia liikkeitä eivätkä antaneet pettää itseään lupauksilla, ryhtyi se uuteen menettelyyn. Miehiä alettiin erottaa työstä syyttäen heitä jonkun säännön rikkomisesta, joita sääntöjä rautatiellä on tuhansittain ja jotka suurimmaksi osaksi ovat sellaisia, että niitä ei kukaan voi hiustarkasti noudattaa. Näitä miehiä sitten ruvettiin ottamaan takaisin työhön halvemmalla palkalla. Tätäkin menettelyä vastaan esitti rautatietyöläisten unio vastalauseensa, mutta tuloksetta. Unio esitti silloin sarjan vaatimuksia, m. m. vaatiensa erottamisten lopettamista, erotettujen takaisin ottamista, kahden dollarin minipalkkaa valkoisille työläisille ja urakkatyön poistamista. Burton lyhyesti vastasi, että vaatimuksiin ei suostuta.

Tammikuun 8 päivän aamulla

vuonna 1911 — tämä on historiallinen päivämäärä Etelä-Afrikan työläisten historiassa — kokoon tuivat Pretorian rautatietyöpajojen työläiset yli tuhatlukuisena aseman edustalle. Poutsma, Nield, Riley ja muut organiseeraajat pitivät puheita selittäen aseman laatua. Kokous oli täydellisesti rauhallinen ja puheet maltillisia, huolimatta siitä että asemata vartioiva ratsupoliisi kylläkin antoi aiheita kiihtymiseen. Michille selvitettiin, että jos he nyt lähtevät lakkoon, etupäässä huonommin palkattujen työläisten vaatimusten tukemiseksi, niin he panevat alttiiksi oman asemansa ja paremmat palkkansa, joten he tarkasti ajattelisivat, käsittävätkö he aseman vaatimuksen ja sen, että tässä ei niinkään paljon ole kysymys heidän omasta palkastaan kuin siitä, että estettäisiin alempien työläisten riistämistä ja lopetettaisiin hallituksen harjoittama mielivalta.

Työssä sillä hetkellä olleet työläiset jäivät sen päivän ajaksi työhön, mutta jo iltapäivällä alkoi saapua rohkaisevia tiedonantoja. Ilmoitettiin, että koneenkäyttäjät ja lämmittäjät olivat päättäneet astua taisteluu luokkasolidarisuuden nimessä. Nyt nimitettiin lakkovahteja ja lakkokomitea alkoi pitää säännöllisiä kokouksia. Ainoastaan kahdeksan rautatyöläistä ja yksi koneenkäyttäjä jäivät työhön. Näitten muutamien raukkojen vartioimiseksi tuotettiin paikalle suuri armeija ja poliiseja ja koko tehdas asetettiin suojelustilaan. Tammikuun 9 päivänä vielä saapui muutamia junia, mutta sitten liikenne lakkasi kokonaan, lukuunottamatta yhtä junaa, jota kuljettivat rautatieherrat itse erään "expertin" johdolla. Huvittavana seikkana voi mainita, että tämä tieteellisesti sivistynyt "expertti", jonka varsinaisena tehtävänä oli opettaa ko-

neenkäyttäjiksi pyrkijöille veturien hoitamista, lakon aikana, pilasi puolen tusinaa hyviä vetureita.

Tällä aikaa oli lakko levinnyt Johannesburgiin, Bloemfontainiin, Durbaniin, De Aariin ja Kap-kaupunkiin. Pontsma, Niell ja muut organisaeraajat lähtivät moottori-vanuilla Gemisionin asemalle järjestääkseen lakkoasioita. Äkkiä saapui tieto, että hallituksen poliisit olivat vanginneet heidät ja pistäneet linnaan. Tätä häikäilemättömyyttä tekoa seurasi enemmän samallaista. Hallituksen kätyrit murtautuivat Pretoriassa sijaitsevan rautatietyöläisten union pääkortteeriin ja kuljettivat pois union kirjat, kirjeenvaihdon ja rahavarat kassakaappineen päivineen. Samallaista rosvousta tapahtui muissakin kaupungeissa.

Unionien keskusjärjestö tarttui nyt asioihin. Johannesburgissa ilmoitettiin joukkokokous pidettäväksi Market squarella, samalla paikalla, missä heinäkuulla 1913 tapahtuivat nuo inhottavat työläismurhat. Noin 20,000 henkilöä koontui kuuntelemaan puhujia, jotka voimakkaasti tuomitsivat sitä roistomaista politiikkaa, jota hallitus nyt oli ruvennut harjoittamaan. Kaikki olivat yhtä mieltä siitä, että nyt oli kysymys työväenjärjestön elämästä tahi kuolemasta. Sunnuntaina alettiin äänestää yleislakosta ja tiistaihin mennessä miltei yksimielisellä päätöksellä päätettiin ryhtyä yleislakkoon.

Mutta jo maanantai-illalla oli hallituksella valmiiksi painettuja julistuksia, joilla maa julistettiin sotatilaan, sotilasviranomaisten ja sota-*lakien* mielivallan alaiseksi. Tiistai-aamulla herätessään näkivät Etelä-Afrikan kaupunkien asukkaat katunsa täytettyinä sotaväellä, pajuneteilla ja kuularuis-kuilla. Kaikki julkiset laitokset suljettiin. Ei kukaan siviilihenki-

lö saanut liikkua kaduilla kello 8 jälkeen illalla. Kaikkien työväenjärjestöjen toimikuntien jäsenet vangittiin ja pantiin linnaan ilman tutkimatta. Kuusikymmentätuhatta sotamiestä vartioi kaikkia katuja ja yleisiä kulkupaikkoja. Kuularuis-kuja asetettiin kaikille rautatieasemille ja työpaikoille. Lakkolaisilta kiellettiin oikeus käyttää telefoonia tahi sähkölennätinlaitosta. Hallitus otti kyllä vastaan sähkösanomia ja maksun niistä, mutta ei lähettänyt sähkösanomia minnekään. Tämän lisäksi lähetettiin valheellisia sähkösanomia eri kaupunkien lakkolaisille selittäen, että lakkolaiset ovat palanneet takaisin työhön. Rautatieasemilla naulatettiin ilmoituksia, joissa sanottiin, että junien kulku tulee jatkumaan lakosta huolimatta. Kapitalistiset sanomalehdet, jotka painotyöläisten union valitettavan laimeuden vuoksi sallittiin edelleen ilmestyä, julkasivat mitä pöyristyttävimpiä valheita, joiden tarkoitus oli lakkolaisten yksimielisyyden murtaminen.

Muutama viikko ennen lakon alkamista alkoivat kapitalistilehdet levittää valheellisia huhuja, että alkuasukkaat muka suunnittelivat sotakannalle asettumista. Lakon alkamisen jälkeisenä päivänä näitä hälyytyksiä ruvettiin oikein summakaupalla laskemaan julkisuuteen. Suurilla otsikoilla selittivät sanomalehdet, että Jaegersfonteinin seudun viisituhatta alkuasukasta olivat hyökänneet kaupunkiin tappaen ja ryöstäen. Näitten aivan valheellisten hälyytyksien tarkoitus kävi selville, kun hallitus kohta tämän jälkeen kutsui buurien vara-armeijan liikkeelle lakonalaisiin kaupunkiin, suojelemaan niitä muka alkuasukkaitten hyökkäyksiä vastaan. Tietämättömän yleisön mieltä kiihotettiin "löytämällä" "pommeja" ja "dyna-

miittia" milloin mistäkin paikasta ja syyttämällä lakkolaisia vallan kauheista aikeista.

Lakkolaisten taistelu näin ollen oli mahdollisimman paljon vaikeutettu. Kaikki heidän toimihenkilönsä olivat vangitut, heidän toimistonsa suljetut, kirjat ja rahat ryöväytyt. Heitä kiellettiin kokoontumasta suurimpina joukkoina kuin korkeintaan viisi kerralla. Lakkovahtimista ei sallittu. He eivät saaneet olla kirjeenvaihdossa ystäviensä kanssa. Ei kukaan saanut avustaa lakkolaisia, vaikka niillä olisi ollut kuinkakin suuri hätä. Lakkoavustuskomiteankin jäsen vangittiin ja heidän ruokavarastonsa hävitettiin. Germistönissä revolvereilla pakotettiin lakkolaiset palaamaan takaisin työhön eikä sallittu heidän mennä kotiin edes ruokajoiksi.

Kaikki työväenlehdet lakkautettiin. Pretoriassa yritettiin julkais-ta tilapäinen lakkolehti, mutta viranomaiset ottivat sen takavarikkoon, hävittivät kirjapainon ja vangitsivat lehden toimittajat, painajat ja kirjapainoomistajat. Lakkolaisille mätkäytettiin linnatuomi-oita tukuttaen, ilman minkäänlais-ta tutkintoa.

Ei ole ihmeellistä, että tällaisten olosuhteitten vallitessa Kap-kaupungin työläiset menettivät rohkeutensa ja alkoivat uskoa niihin valeisiin lakon loppumisesta, joita kapitalistilehdistö levitti. Kap-kaupungin rautatietyöläisistä monet olivat olleet kauvan aikaa rautateitten palveluksessa ja pelkäsivät menettävänsä eläkeoikeuten-sa, jos jäisivät lakkolaisten joukkoon. Junaväestö ensiksi antautui ja sitä mukaa kun rautatieliikenne uudelleen alkoi murtui muittenkin lakkolaisten lujuus. Hallituksen palkatut kätyrit tekivät myöskin tehokasta työtä lakkolaisten riveis-sä kuiskaten petollisia valheita lak-

kolaisten korviin ja aikaansaaden niillä hajaannusta. Oikeitten tietojen antamista varten koettivat lakkolaiset järjestää moottoripol-kupyörä- ja kyyhkyspostin, mutta edellinen estettiin toimimasta ja jälkimmäinen ei päässyt alkuun kyyhkysten puutteen takia.

Voitanee olettaa, että huolimatta näistä kaikista ennenkuulumat-toman räikeistä kuristusyrityksistä lakkolaiset olisivat voittaneet, jos yksimielisesti olisivat seisoneet vaatimustensa takana vielä vähän aikaan. Mutta sitä varten olisi kaikkien pitänyt olla täysin luok-katietoisia ja täysin selvillä tais-telun luonteesta. Lakkolaisten en-nemmistö nähtävästi ei voinut o-dottaa, että hallitus menettelisi niin häikäilemättömästi kuin se me-netteli ja olivat valmistumattomia siinä suhteessa.

Mutta kaikki ovat yhtä mieltä siitä, että etelä-Afrikan työläiset tässä taistelussa saivat sellaisia kokemuksia, joita he eivät hevillä unohda. He näkivät kapitalisti-luokan kaikessa sen elämellisyydessä. He kylläkin palasivat takaisin työhön väkivallan ja val-heitten pakottamina, mutta heidän mieliinsä on jäänyt sammumaton katkeruus. Tammikuun 8 päivän jälkeä on maltillisimmasta miehestä tullut täysiverinen vallanku-mouksellinen ja kapitalisteja odot-taa tulevaisuudessa ankara tilinte-on päivä.

Etelä-Afrikan parlamentti alkoi Cap-kaupungissa tammikuun 30 päivänä. Sen ensimmäinen toimen-pide oli ajaa läpi lakiehdotus, jossa annettiin siunaus Bothan toiminnalle. On vielä nähtävää tuleeko Englannin parlamentti hyväksymään sen. Se varmasti sen tekee, elleivät Englannin työväen-järjestöt voimakkaalla esiintymisellä estä sitä ja samalla ottavat hallituksen tilille siitä, että se vä-

kivaltaisesti ja laittomasti karkotti etelä-Afrikasta useita työväenliikkeen toimihenkilöitä, joiden ainoa rikos oli se, että he olivat uskollisia työväenluokalle. Mutta uskollisuus työväenluokan vapa-

ustaistelulle onkin meidän vuosisatamme aikana katalampi rikos kapitalistien mielestä kuin oli valtiopetos kymmenentenä vuosisatana.

HAUTAAN HAAVEET!

Hautaan haaveet! Eteen surun raskas rautaportti vääntyy. Tumma yöhyt, hiljaa lehti kohtaloni kirjan kääntyy.

Leikattu on lennin toivon, pulmu polven päältä poissa; suljettuna salvan taaksi, kaipuu enää yksin ko'issa.

Heikki Välisalmi.

TÄHÄN ASTI.

Tähän asti. Turha koettaa etemmäksi. Kontaa kato entisetkin, eikä uusi siemenettä synny sato.

Tähän asti! Tähkää kannan vainiot ei hallanarat. Kuinka käynee. Kätken sentään paleltuneet toiveparat.

Heikki Välisalmi.

